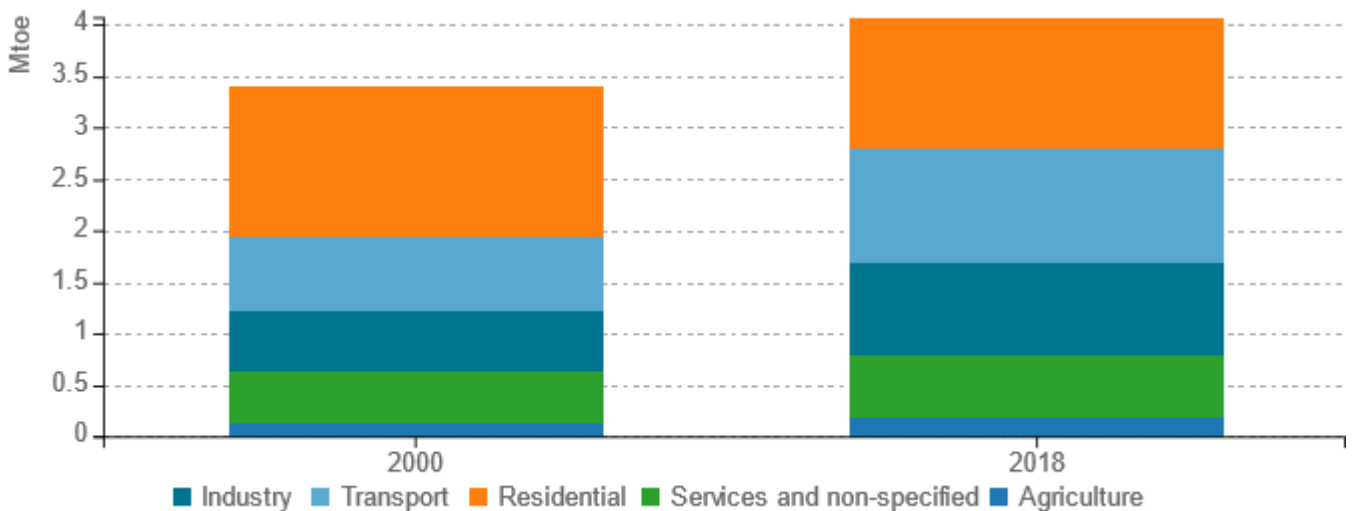

Energy efficiency trends and policies

Overview

Enerģijas galapatēriņš Latvijā 2018.gadā bija 4.07 Mtoe, tā pieaugums, salīdzinot ar 2000.gadu, ir apmēram 20%. Vislielākās enerģijas patēriņa izmaiņas ir notikušas transporta sektorā, kurā šajā laika posmā enerģijas patēriņš ir pieaudzis par apmēram 54% un līdz ar to transporta sektora īpatsvars kopējā enerģijas galapatēriņā ir pieaudzis par 6 procentpunktiem, sasniedzot 27% 2018.gadā. Mājsaimniecību sektoram ir otrs lielākais devums kopējā enerģijas galapatēriņā - 31% 2018.gadā. Mājsaimniecību sektorā enerģijas patēriņš ir samazinājies par aptuveni 13% salīdzinot ar 2000.gadu. Rūpniecībā kopš 2000.gada enerģijas patēriņš ir pieaudzis par aptuveni 55% un 2018.gadā tā daļa ir tuvu 22% no kopējā enerģijas galapatēriņa.

Figure 1: Final energy consumption by sector (normal climate)

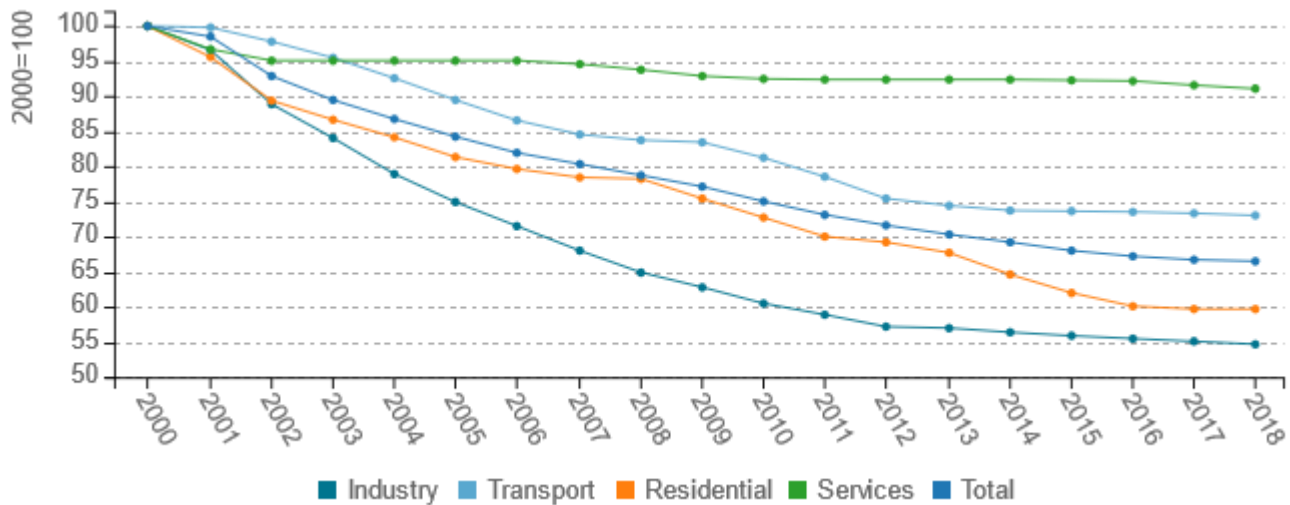

Source: ODYSSEE

Enerģijas efektivitāte galapatērētājiem, kas mērīta ar ODEX indikatoru, laika periodā 2000.-2018.gads ir uzlabojusies par 33% (vidēji 2.2% gadā). Neskatoties uz ekonomikas recesiju 2008.-2010.gadā, rūpniecībā ir noturīga enerģijas efektivitātes uzlabošanās un tā ir vislielākā, salīdzinot ar citiem sektoriem (vidēji 3.3% gadā). Dažādas īstenotās valsts atbalsta programmas un likumdošanas normu ieviešana dzīvojamo ēku siltumnoturības uzlabošanai ir sekmējušas enerģijas efektivitātes uzlabošanu mājsaimniecībās 2000.-2018.gadu periodā par apmēram 40% (vidēji 2.8% gadā). Transporta un pakalpojumu sektoros enerģijas efektivitātes uzlabošanās temps 2000.-2018.gadu periodā ir mazāks (attiecīgi vidēji 1.7% gadā un 0.5% gadā).

Figure 2: Technical Energy Efficiency Index

Source: ODYSSEE

Energoefektivitātes paaugstināšana ir viena no enerģētikas sektora attīstības galvenajām prioritātēm, kas ļauj samazināt ar enerģijas patēriņu saistītās izmaksas, paaugstina energoapgādes drošuma līmeni, sekmē nacionālās ekonomikas konkurētspēju, tās ilgtspējīgu izaugsmi, vienlaikus sniedzot ieguldījumu SEG emisiju samazināšanā. Nacionālais Enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam (NEKP2030) nosaka visaptveroši ieviest un piemērot "energoefektivitāte pirmajā vietā" principu. Tiek plānots, ka 2020.gadā primārās enerģijas patēriņš Latvijā nepārsniegs 5.4 Mtoe un gala enerģijas patēriņš – 4.5 Mtoe: šādas enerģijas patēriņa vērtības nodrošina atbilstoši Energoefektivitātes Direktīvas (2012/27/ES) 3.panta prasībām noteiktā indikatīvā valsts energoefektivitātes mērķa 2020.gadā – primārās enerģijas ietaupījums 0.670 Mtoe – izpildi. Gala enerģijas patēriņš 2018.gadā bija mazāks par norādīto 2020.gada vērtību (skat. 1.attēls). Atbilstoši NEKP2030, primārās enerģijas un gala enerģijas patēriņa indikatīvās vērtības 2030.gadā ir attiecīgi 4 Mtoe un 3.5 Mtoe - šīs vērtības ir attiecīgi par ~ 25% un par ~21% mazākas kā norādītās 2020.gada vērtības. Nacionālās energoefektivitātes politikas īstenošanā tiek pielietots dažādu instrumentu un pasākumu kopums. To vidū nozīmīga loma ir energoefektivitātes investīciju līdzfinansēšanas pasākumiem (skat. sektoru tabulas) un energopārvaldības sistēmu ieviešanai. Energoefektivitātes pienākuma shēma (EPS) līdz 2020.gada 31.decembrim, iekļauj elektroenerģijas mazumtirdzniecības komersantus. NECP2030 nosaka izvērtēt EPS pārskatīšanu, tajā skaitā attiecībā uz EPS aptvēruma palielināšanu.

Table 1: Sample of cross-cutting measures

Measures	NEEAP measures	Description	Impact evaluation	More information available
Energoefektivitātes pienākuma shēma	yes	Līdz 2020.gada 31.decembrim kā energoefektivitātes pienākuma shēmas atbildīgā puse ir noteikti elektroenerģijas mazumtirdzniecības komersanti, kuru pārdotais elektroenerģijas apjoms 2016.gadā vai saistību perioda kārtējā gadā ir vismaz 10 GWh	Augsta ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/252

<p>Energoauditi un energoefektivitātes (EE) paaugstināšana lielajos uzņēmumos (Rūpniecība, Pakalpojumi, Transports)</p>	<p>yes</p>	<p>Lielo uzņēmumu definīcija atbilstoši Energoefektivitātes direktīvai. Pirmais energoaudits ir jāveic līdz 2017.gada 1.decembrim vai gada laikā pēc uzņēmuma iekļaušanas lielo uzņēmumu sarakstā. Lielajam uzņēmumam ir jāiesniedz ikgadējais ziņojums par ieviestajiem EE paaugstināšanas pasākumiem un iegūtajiem enerģijas ietaupījumiem. Lielajam uzņēmumam ir pienākums līdz 2020.gada 1.aprīlim ieviest vismaz 3 energoaudita ierosinātos EE uzlabošanas pasākumus ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi.</p>	<p>Augsta ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/259</p>
<p>Energopārvaldības sistēma (EPS) lielajiem elektroenerģijas patērētājiem (Rūpniecība, Pakalpojumi, Transports)</p>	<p>yes</p>	<p>Lielais elektroenerģijas patērētājs (LEP) ir komersants, kura ikgadējais elektroenerģijas patēriņš pārsniedz 500 MWh divos kalendāros gados pēc kārtas. EPS ir jāievieš līdz 2018.gada 1.aprīlim vai gada laikā pēc uzņēmuma iekļaušanas LEP sarakstā. LEP ir jāiesniedz ikgadējais ziņojums par ieviestajiem EE paaugstināšanas pasākumiem un iegūtajiem enerģijas ietaupījumiem. LEP ir pienākums līdz 2022.gada 1.aprīlim ieviest vismaz 3 EPS ierosinātos EE uzlabošanas pasākumus ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi.</p>	<p>Vidēja ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/260</p>
<p>Energoefektivitātes prasības centralizētām siltumapgādes sistēmām (CSAS)</p>	<p>yes</p>	<p>Ministru kabineta Noteikumi Nr.243 (2016) nosaka minimālos siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju lietderības koeficientus un maksimālos relatīvos siltuma zudumus siltumtīklos. Kohēzijas fonds, nacionālās Darbības Programmas "Izaugsme un nodarbinātība" ietvarā, 2014.-2020. gadu plānošanas periodā veic investīciju CSAS līdzfinansēšanu.</p>	<p>Vidēja ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/256</p>
<p>Energopārvaldības sistēma (EPS) pašvaldībās un valsts tiešās pārvaldes iestādēs</p>	<p>yes</p>	<p>Obligāta EPS ieviešana ir noteikta (1) valstspilsētu pašvaldībās, un (2) novadu pašvaldībās, kuru teritorijas attīstības līmeņa indekss ir 0,5 vai lielāks un kuru iedzīvotāju skaits ir 10'000 un lielāks. EPS ieviešanas pienākuma kritēriji var tikt pārskatīti 2021.gada administratīvi teritoriālās reformas kontekstā.</p>	<p>Vidēja ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1712</p>

Virkne pašvaldību ir ieviesušas EPS brīvprātīgi. EPS ievieš valsts tiešās pārvaldes iestādes, kuru īpašumā vai valdījumā ir ēkas ar 10'000 m² vai lielāku kopējo apkurināmo platību.

Source: MURE

Buildings

2018.gadā lielākā daļa (68%) no mājoklī patērētās enerģijas tika izmantota apkurei, savukārt siltā ūdens sagatavošanai 18% un ēdiena gatavošanai apmēram 7%. Salīdzinot ar 2000.gadu, elektrisko iekārtu patēriņa daļa ir pieaugusi par 1.4 procentpunktiem, siltā ūdens sagatavošanas daļa par 5 procentpunktiem. Tajā pašā laikā apkures daļa ir samazinājusies par apmēram 6.5 procentpunktiem. Kamēr vidējais enerģijas patēriņš mājoklī elektriskajām iekārtām un siltā ūdens sagatavošanai ir pieaudzis kopš 2000.gada (attiecīgi 1% un 1.6% gadā), enerģijas patēriņš apkurei ir samazinājies par apmēram 1.0% gadā. Pateicoties enerģijas patēriņa apkurei samazinājumam, kopējais enerģijas patēriņš uz vienu mājokli kopš 2000.gada ir samazinājies vidēji par 0.4% gadā.

Figure 3: Energy consumption of space heating per m² (normal climate)

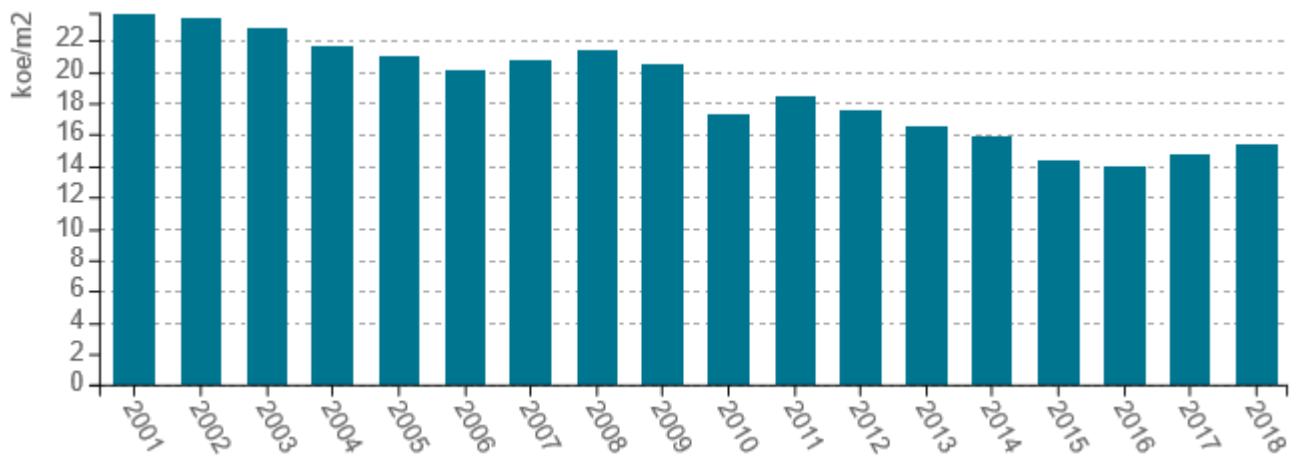
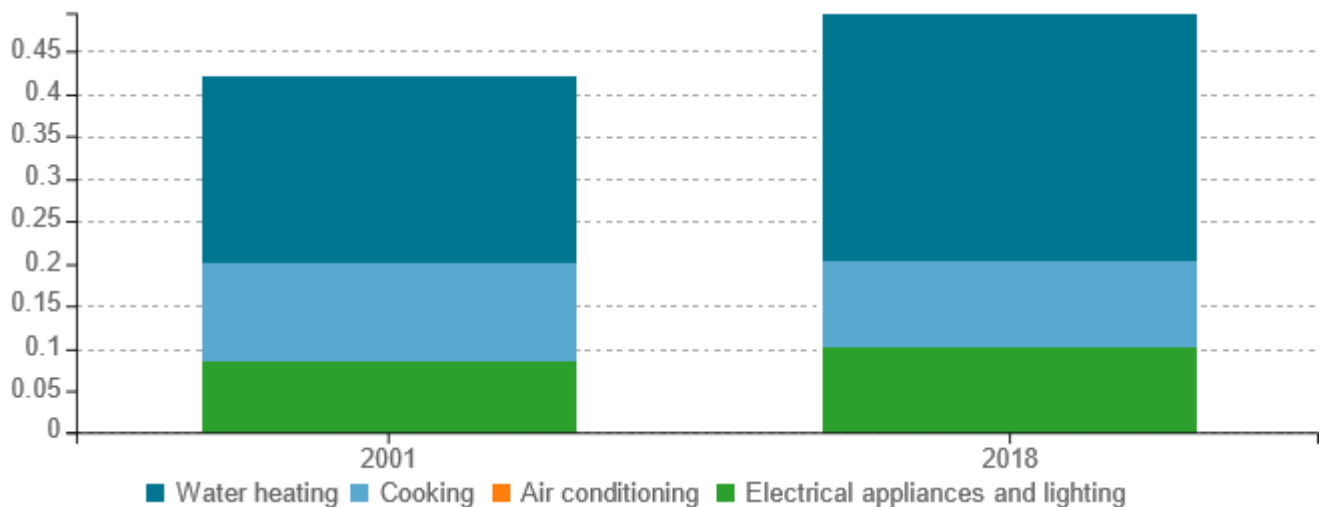

Figure 4: Energy consumption per dwelling by end-use (except space heating)

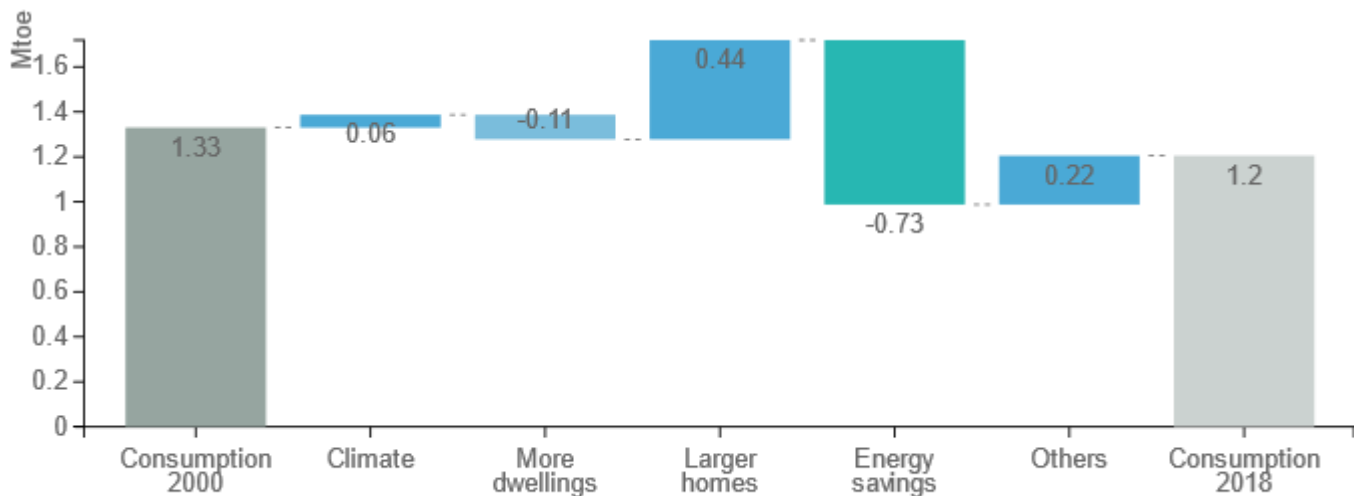

Source: ODYSSEE

Laika periodā 2000. – 2018.gads mājsaimniecībās enerģijas galapatēriņš samazinājās vidēji par 0.6% gadā. No vienas puses, divi galvenie virzītājspēki ietekmēja enerģijas patēriņa pieaugumu 2018.gadā, salīdzinot ar 2000.gadu - dzīvojamo māju vidējās platības pieaugums ("larger homes"+0.44 Mtoe) un patērētāju uzvedības maiņa ("other" +0.22 Mtoe). No otras puses, enerģijas ietaupījumi (0.73 Mtoe) pilnībā kompensē iepriekš minēto enerģijas patēriņa pieauguma faktoru radīto ietekmi. Līdz ar to enerģijas patēriņš mājsaimniecībās 2018.gadā ir par 0.13 Mtoe mazāks nekā 2000.gadā.

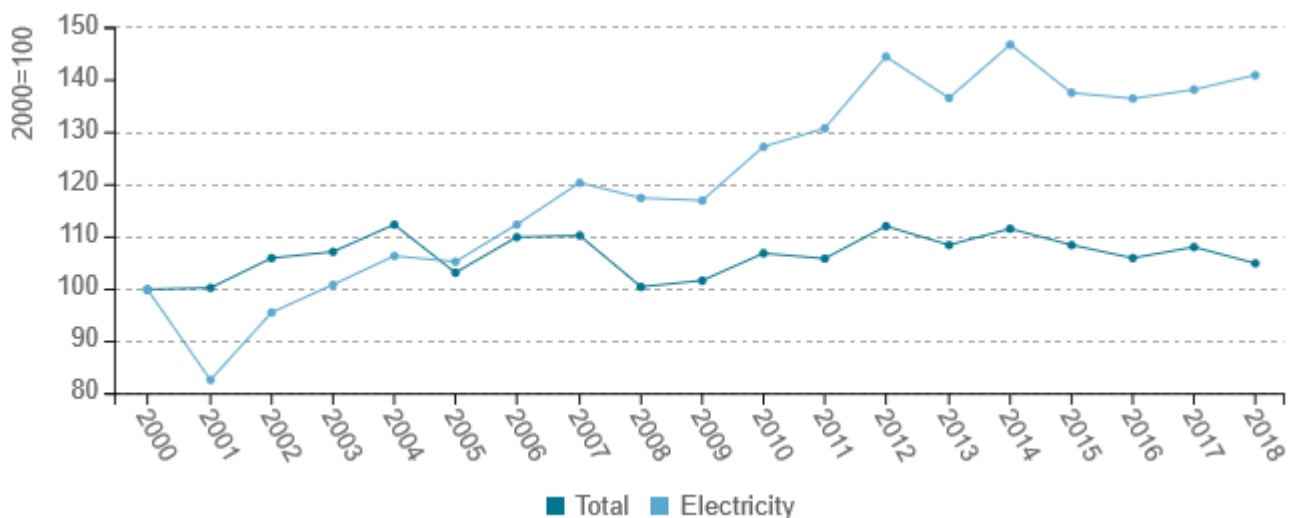
Figure 5: Main drivers of the energy consumption variation of households

Source: ODYSSEE

Enerģijas patēriņš uz strādājošo pakalpojumu sektorā 2000. – 2018.gadu periodā ir pieaudzis par 5%. To lielā mērā ir noteicis elektroenerģijas patēriņa uz strādājošo straujais pieaugums par 41%. Lai gan elektriskās iekārtas kļūst arvien efektīvākas, to skaita straujais pieaugums un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju plaša izmantošana sektora pakalpojumu sniegšanā ir sekmējis elektroenerģijas patēriņa pieaugumu.

Figure 6: Energy and electricity consumption per employee (normal climate)

Source: ODYSSEE

Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

The sole responsibility for the content of this document lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EASME nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein

Ēku energoefektivitāte ir viena no nacionālās energoefektivitātes politikas prioritātēm. Ēku energoefektivitātes paaugstināšanai tiek izmantoti dažāda veida – investīciju atbalsts, būvnormatīvi, informācijas – pasākumi. Kopš 1980.gada dzīvojamo ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnikas normatīvo prasību pieaugums ir rezultējies ēkas īpatnējā patēriņa apkurei (kWh/m²/gadā) samazinājumā būvnormatīvu standartam atbilstoši uzbūvētās ēkās: 150-200 (1980), 100-130 (1992), 70-90 (2003), 60-85 (2015), 40 (2021) kWh/m²/gadā. Būtiski, vairāk nekā 90% no daudzdzīvokļu ēku platības ir celtas pirms 2004.gada. 2016.gadā daudzdzīvokļu ēku vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei bija ~140 kWh/m²/gadā. Īstenojamie ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi paredz samazināt šo vidējo vērtību par aptuveni 15% 2023.gadā. Ministru kabineta noteikumi nosaka sešas ēku energoefektivitātes klases. 2014.gada aprīlī Latvijas būvnormatīvā LBN002 “Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika” tika iekļautas tiesību normas, kas izriet no Direktīvas 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti. 2020.gada 1.janvārī stājās spēkā būvnormatīva jaunā redakcija LBN002-19. Ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi ir ļoti nozīmīga "Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam" sastāvdaļa. 2020.gadā tika sākti jauni pasākumi, tādi kā energoefektivitātes veicināšanas pasākumi viena dzīvokļa dzīvojamās ēkās un valsts palīdzība augstas energoefektivitātes dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai ģimenēm, kuru apgādībā ir bērni.

Table 2: Sample of policies and measures implemented in the building sector

Measures	Description	Impact evaluation	More information available
Dzīvojamo ēku energosertifikācija un ēku energoefektivitātes klases	.Ēku energoefektivitātes klases (energoefektivitātes rādītāji apkurei) Latvijā tika ieviestas 2013.gadā. 2021.gada aprīlī stājās spēkā Ministru kabineta (MK) Noteikumi Nr.222, kuri noteica būtiskas izmaiņas. Atbilstoši jaunajiem MK noteikumiem tiek novērtēts gan specifiskais energoefektivitātes (EE) rādītājs apkurei (A+, A-F klases), gan neatjaunojamās primārās enerģijas patēriņa līmenis (A+, A-G klases); tāpat jaunie MK noteikumi ievieša brīvprātīgo (A+) klasi un pārskatīja specifiskos energoefektivitātes rādītājus apkurei (detalizētas tabulas ir sniegtas pasākuma aprakstā, skat. saiti). Būvnormatīvs LBN002-19 nosaka, ka dzīvojamām ēkām - jaunbūvēm, kuru būvniecības ieceres apstiprināšanas periods ir no 2021.gada 1.janvāra un turpmāk, ir jāatbilst gandrīz nulles enerģijas ēkām (A klase), ja tas ir tehniski un funkcionāli iespējams vai ja izmaksu-ieguvumu analīze par ēkas kalpošanas laiku nenorāda uz zaudējumiem. Būvnormatīvs LBN002-19 nosaka arī EE rādītājus apkurei pārbūvējamām vai atjaunojamām ēkām. Esošām ēkām ir jāatbilst vismaz "E" klasei (MK noteikumi Nr.730 (2020) “Ekspluatējamu ēku EE minimālās prasības”), pārsniedzot šo rādītāju ēkai ir nepieciešami EE uzlabošanas pasākumi. Informācija par energoefektivitātes klasēm nedzīvojamām ēkām ir sniegta pasākuma SER-LV1705 aprakstā.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/780

<p>Energoefektivitātes paaugstināšana daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās</p>	<p>Energoefektivitātes (EE) paaugstināšanas pasākumi daudzdzīvokļu ēkās tiek īstenoti ar ERAF līdzfinansējuma atbalstu Latvijas nacionālo Darbības Programmu (NDP) ietvaros: (1) 2007.-2013.gadu plānošanas periodā - NDP "Infrastruktūra un pakalpojumi" (tika renovētas 741 daudzdzīvokļu ēka, kā arī 55 sociālās dzīvojamās ēkas), (ii) 2014.-2020.gadu plānošanas periodā - NDP "Izaugsme un nodarbinātība" (pabeidzot programmu, 2023.gadā būs renovētas gandrīz 1000 daudzdzīvokļu ēkas). Daudzdzīvokļu ēku EE paaugstināšanas pasākumi tiks turpināti arī nākamajā, 2021.-2027.gadu, plānošanas periodā.</p>	<p>Augsta ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/791</p>
<p>Informatīvā programma "Dzīvo siltāk!"</p>	<p>Augstas efektivitātes informatīvā programma, kura, nodrošinot plaši pieejamu, kvalitatīvu un praktisku informāciju par ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas sniegtajiem ieguvumiem un labākajiem risinājumiem, motivē dzīvojamo ēku dzīvokļu īpašniekus veikt ēkas energoefektīvu renovāciju.</p>	<p>Vidēja ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/779</p>
<p>Energoefektivitātes paaugstināšana valsts un pašvaldību ēkās</p>	<p>ES fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā EE paaugstināšanas pasākumi pašvaldību un valsts ēkās tiek īstenoti nacionālās darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" ietvarā (ERAF līdzfinansējums), Skat. pasākumus SER-LV1706 (valsts ēkas) un SER-LV1707 (pašvaldību ēkas). Pasākumi tiks turpināti arī nākamajā, 2021.-2027.gadu, plānošanas periodā.</p>	<p>Augsta ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1706</p>
<p>Latvijas Būvnormatīvs LBN002-19 "Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika"</p>	<p>Jaunais, 2019.gadā apstiprinātais būvnormatīvs aizvieto iepriekšējo būvnormatīvu LBN002-15. Būvnormatīvs stājās spēkā 2020.gada 1.janvārī. Jaunajā būvnormatīvā tiešā veidā ir iekļautas prasības specifiskajiem energoefektivitātes rādītājiem apkurei (kWh/m2/gadā) jaunbūvēm un pārbūvējamām vai atjaunojamām ēkām. Savukārt maksimāli pieļaujamās U vērtības normatīvā ir uzrādītas ar mērķi ierobežot siltumtehniski ļoti sliktu un nedrošu konstrukciju izbūvi, kas var novest pie dažāda veida problēmām ekspluatācijas laikā.</p>	<p>Vidēja ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/784</p>

Publisko ēku sektors kā piemērs: zema enerģijas patēriņa ēku un enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecība	Emisijas kvotu izsolišanas instruments (ienākumi no valstij piederošo Eiropas Savienības emisijas kvotu (EUA) un aviācijas emisiju kvotu (EUAA) izsolišanas Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā) tiek izmantots, lai līdzfinansētu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību ar augstu demonstrācijas piemēra nozīmi.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1713
Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi izglītības sektora ēkās	ES fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā nacionālās Darbības Programmas "Izaugsme un nodarbinātība" ietvarā ar ERAF līdzfinansējumu tiek īstenoti kompleksi pasākumi ar mērķi uzlabot un tālāk attīstīt izglītības iestāžu mācību/studiju vidi (vispārējās izglītības, profesionālās izglītības, augstākās izglītības iestādes). Šo komplekso programmu viens no pasākumiem ir izglītības iestāžu ēku (mācību/studiju ēkas un dienesta viesnīcas) un to inženiertehnisko un apgaismojuma sistēmu energoefektivitātes paaugstināšana	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1718
Energoefektivitātes veicināšanas pasākumi viena dzīvokļa dzīvojamās ēkās	Jauns pasākums, ieviests 2020.gadā. 2020.gada jūlijā pieņemtie Ministru kabineta Noteikumi Nr.473 (2020) ievieša aizdevuma garantijas instrumentu dzīvojamās ēkas energoefektīvai atjaunošanai. 2021.gada februārī pieņemtie pārskatītie Ministru kabineta Noteikumi garantijas instrumentu papildināja arī ar subsīdijas instrumentu gan tehniskajai palīdzībai, gan energoefektivitātes pasākumu īstenošanai, Subsīdija ir pieejama 2 mērķgrupām: (1) ģimenēm, kuru apgādībā ir vismaz 3 bērni, un (2) dzīvojamā māja atrodas ārpus Rīgas, Jūrmalas un Rīgai pieguļošajiem novadiem.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/3881

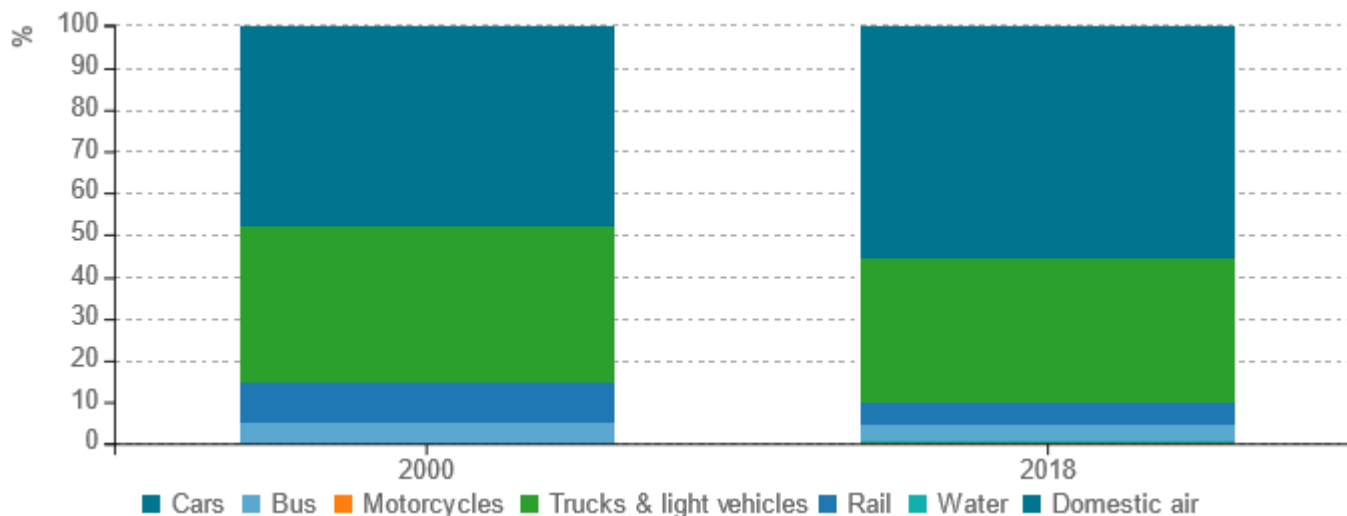
Source: MURE

Transport

Autotransports patērēja lielāko daļu no enerģijas patēriņa transportā. 2018.gadā pasažieru automašīnas patērēja 56% un kravas automašīnas 34% no kopējā enerģijas patēriņa transportā. Kravu pārvadājumu pa dzelzceļu samazināšanās dēļ dzelzceļa transporta enerģijas patēriņa daļa kopējā transporta enerģijas patēriņā ir samazinājusies no 9.6% 2000.gadā līdz 5.5% 2018.gadā.

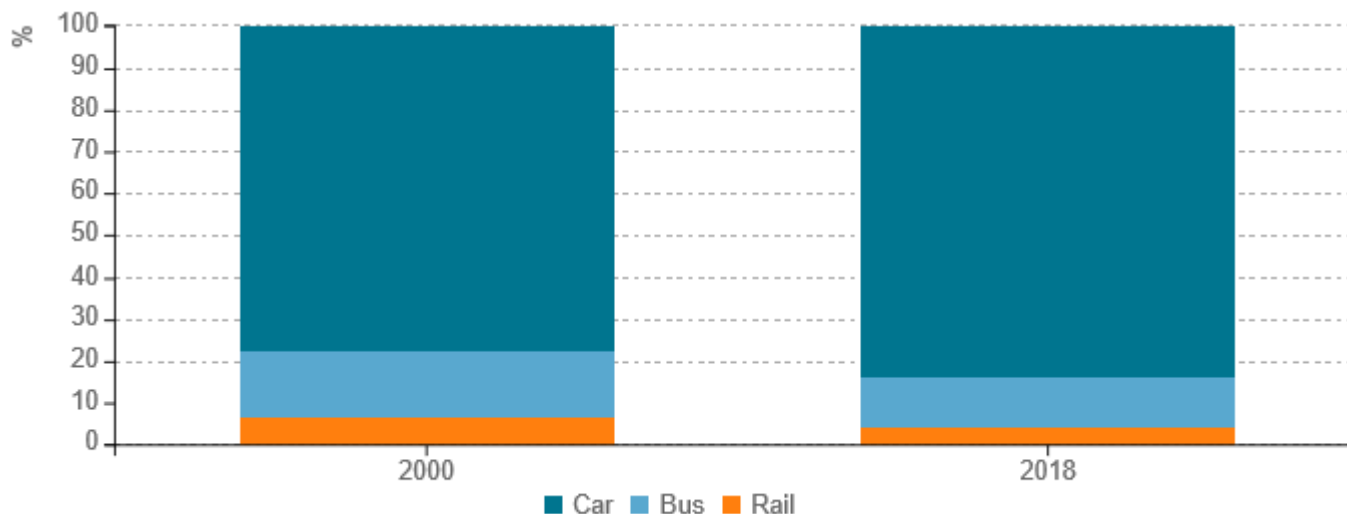
Figure 7: Transport energy consumption by mode

Source: ODYSSEE

Pasažieru satiksme ir pieaugusi kopš 2000.gada par vidēji 1.1%/gadā. Pieaugumu radīja pasažieru automašīnas (+1.6% gadā), turpretim pārvadājumi ar sabiedrisko transportu uzrādīja pretēju tendenci. Pārvadājumi ar autobusiem ir samazinājušies par vidēji 0.5% gadā, savukārt pasažieru pārvadājumi pa dzelzceļu par 1.5% gadā. 2018.gadā pasažieru automašīnas sastādīja 84% no pasažieru pārvadājumiem.

Figure 8: Modal split of inland passenger traffic

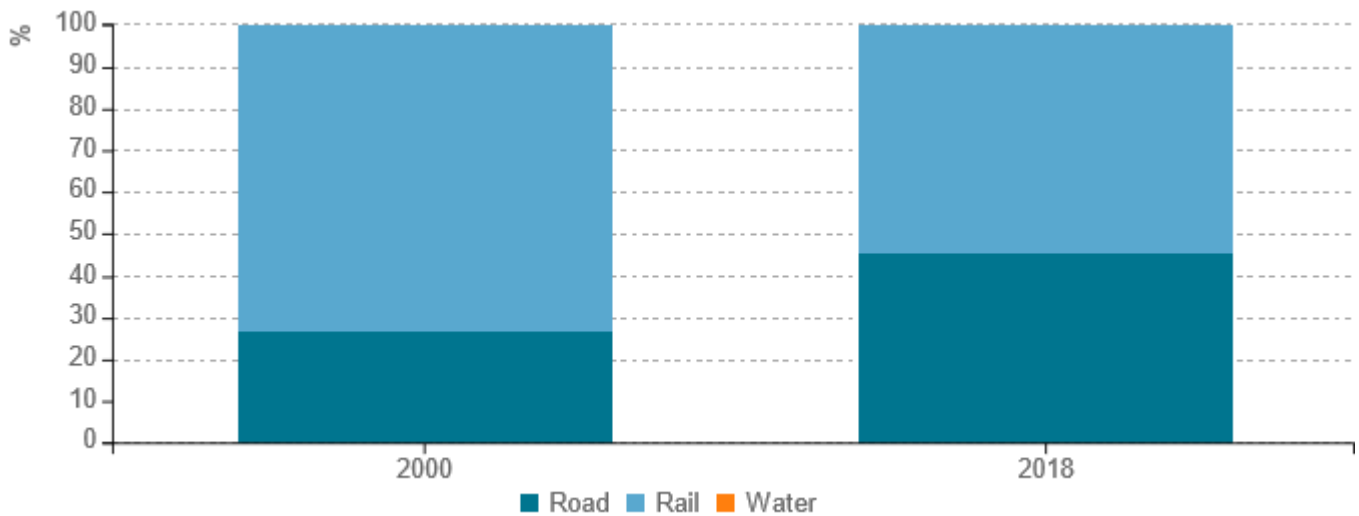

Source: ODYSSEE

Kravu pārvadājumos (mērīti tonnkilometros) ir konstatējams straujš pieaugums salīdzinot ar 2000.gadu (vidēji 3.4%/gadā). Kravu pārvadājumos ar automašīnām (pieaugums vidēji 6.5% gadā) pieaugums ir daudz straujāks kā kravu pārvadājumos pa dzelzceļu (pieaugums vidēji 1.6% gadā). Ar autotransportu pārvadāto kravu daļa kopējos pārvadājumos kopš 2000.gada ir palielinājusies par 19 procentpunktiem un 2018.gadā tā sastādīja 46% no kopējiem pārvadājumiem.

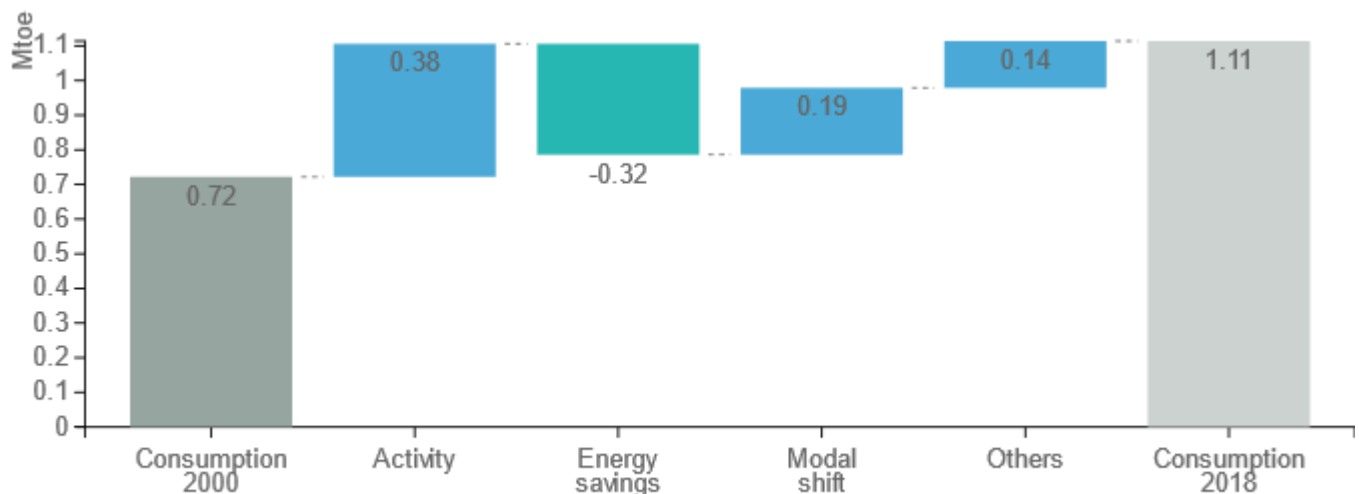
Figure 9: Modal split of inland freight traffic

Source: ODYSSEE

Enerģijas patēriņš transportā kopš 2000.gada ir pieaudzis vidēji par 2.4% gadā - no 0.72 Mtoe 2000.gadā līdz 1.11 Mtoe 2018.gadā. Šo tendenci galvenokārt nosaka pasažieru satiksmes un kravas pārvadājumu pieaugums (0.38 Mtoe), kā arī negatīvās tendences attiecībā par pāreju no sabiedriskā transporta izmantošanas uz privātām automašīnām (0.19 Mtoe). Daļēji šo pieauguma tendenci ir kompensējuši enerģijas ietaupījumi (0.32 Mtoe), kurus deva efektīvāku pasažieru un kravas automašīnu izmantošana.

Figure 10: Main drivers of the energy consumption variation in transport

Source: ODYSSEE

Tiek izmantots dažādu – investīciju atbalsts, normatīvie (standarti, marķēšana, publiskais iepirkums) instrumenti, fiskālie instrumenti, informācija un izglītība – pasākumu kopums. Ir ieviesta transportlīdzekļa ikgadējā ekspluatācijas nodokļa likme atkarībā no CO2 izmešu daudzuma uz kilometru vieglajiem automobiļiem, kuri pirmo reizi ir reģistrēti pēc 2008.gada 31.decembra, no 2021.gada šī pieeja ir ieviesta arī vieglajiem kravas automobiļiem. Savukārt autobusiem un kravas automobiļiem ar masu virs 3500 kg piemēro ikgadējo ekspluatācijas nodokļa likmi atkarībā no EURO klases.. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā tiek veikta elektrotransportlīdzekļu ātrās uzlādes infrastruktūras attīstība, nodrošinot pārklājumu valsts mērogā. Tiek veikta tramvaju līniju tīkla paplašināšana Latvijas lielākajās pilsētās un videi draudzīgu sabiedriskā transporta līdzekļu (tramvaji, autobusi, pasažieru elektriskie vilcieni) iegāde. Nulles/zemas emisijas transporta veicināšanas pasākumi ir būtiska "Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam" sastāvdaļa.

Table 3: Sample of policies and measures implemented in the transport sector

Measures	Description	Impact	More information
Vieglā automobiļa un vieglā kravas automobiļa (ar pilnu masu līdz 3500 kg) ikgadējā ekspluatācijas nodokļa likme atkarībā no automobiļa radītā CO2 izmešu daudzuma uz kilometru.	Veicina automobiļu īpašniekus izvēlēties degvielas patēriņa ziņā efektīvus automobiļus. 2016.gadā pieņemtie "Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likuma" grozījumi (spēkā no 2017.gada 1.janvāra) nosaka, ka CO2 izmešu daudzumā balstītā pieeja ir piemērojama kā jauniem vieglajiem automobiļiem, tā ekspluatācijā esošiem vieglajiem automobiļiem, kuri pirmo reizi ir reģistrēti pēc 2008.gada 31.decembra (ekspluatācijā esošiem vieglajiem autmobiļiem, kuri ir pirmo reizi reģistrēti līdz 2016.gada 31.decembrim, tika piemērots 2 gadu pārejas periods). Savukārt 2020.gadā pieņemtie likuma grozījumi (spēkā no 2021.gada 1.janvāra) nosaka, ka CO2 izmešu daudzumā balstītā pieeja tiek piemērota arī kravas automobiļiem ar pilnu masu līdz 3500 kg, kuri ir pirmo reizi reģistrēti pēc 2011.gada 31.decembra.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/2289
Videi draudzīga sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstība	Pasākuma trīs specifiskie mērķi ir: (1) tramvaju līniju tīkla un vagonu skaita paplašināšana Latvijas lielākajās pilsētās, (2) videi draudzīgu sabiedriskā transporta autobusu iegāde un (3) jaunu pasažieru elektrovilcienu iegāde, nomainot novecojušo elektrovilcienu parku. Pasākums veicina pārsēšanos no privātā transporta uz pasažieriem ērtu sabiedrisko transportu. Investīcijas tiek īstenotas nacionālās darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" ietvarā ES Fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā (Kohēzijas fonda līdzfinansējums). Plašāku informāciju skat. pasākumu TRA-LV2285 (tramvaji, autobusi) un TRA-LV2288 (elektrovilcieni) aprakstā.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/2285

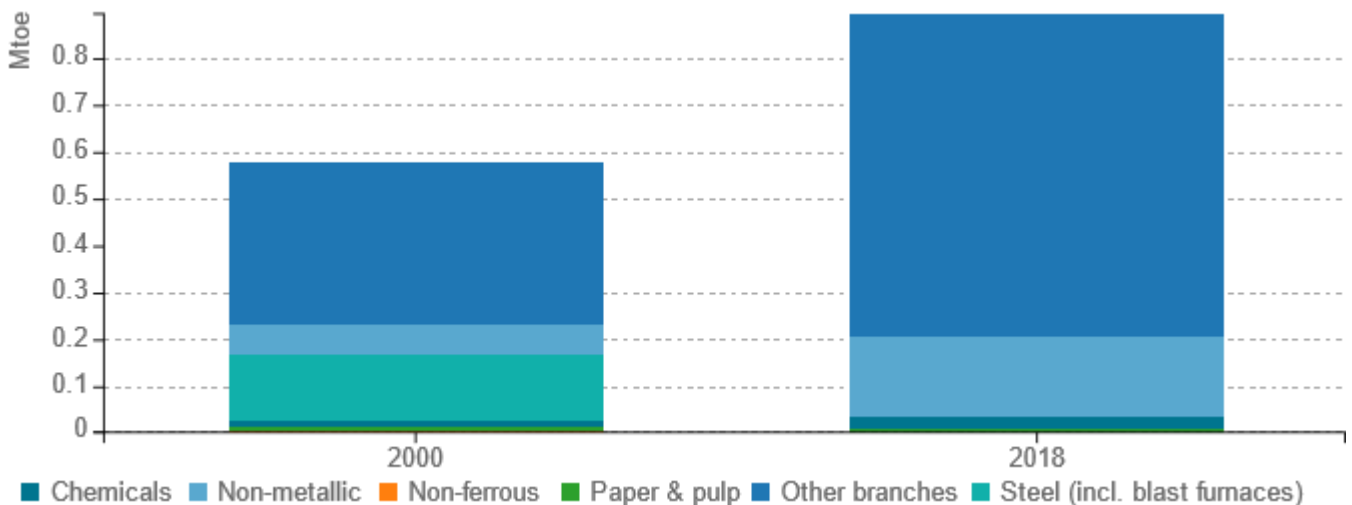
Elektrotransportlīdzekļu ātrās uzlādes infrastruktūras attīstība	Investīciju programma ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda nacionālās darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" ietvarā (ERAF līdzfinansējums). Ātrās uzlādes infrastruktūras izveide, nodrošinot pārklājumu valsts mērogā, veicina elektrotransportlīdzekļu skaita un to izmantošanas pieaugumu.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/2284
Autobusa un kravas automobiļa ar pilnu masu virs 3500 kg ikgadējā ekspluatācijas nodokļa likme atkarībā no EURO klases	2020.gadā pieņemtie "Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likuma" grozījumi (spēkā no 2021.gada 1.janvāra) nosaka, ka EURO klasē balstītā ikgadējā nodokļa pieeja ir piemērojama autobusiem un kravas automobiļiem ar pilnu masu virs 3500 kg.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/2289
Automobiļa tehniskā apskate: atgāžu kontrole	Ikgadējās obligātās transportlīdzekļu valsts tehniskās apskates, kā arī tehniskās kontroles uz ceļiem, nodrošina, ka tikai tie automobiļi, kuru tehniskais stāvoklis atbilst tehniskajām un vides kvalitātes prasībām, tajā skaitā prasībām attiecībā uz izplūdes gāzu emisiju, var piedalīties ceļu satiksmē.	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/2272

Source: MURE

Industry

Enerģijas galapatēriņš rūpniecībā laika periodā 2000-2018.gadi ir pieaudzis vidēji par 2.5% gadā. Patēriņa pieaugumu ir noteikušas galvenokārt divas nozares: ne-metālu minerālu izstrādājumu ražošanas nozare (pieaugums vidēji 5.5% gadā) un kokapstrādes nozarē (pieaugums vidēji 10.3% gadā). Kokapstrādes nozare patērē apmēram 56% no enerģijas galapatēriņa rūpniecībā.

Figure 11: Final energy consumption of industry by branch

Source: ODYSSEE

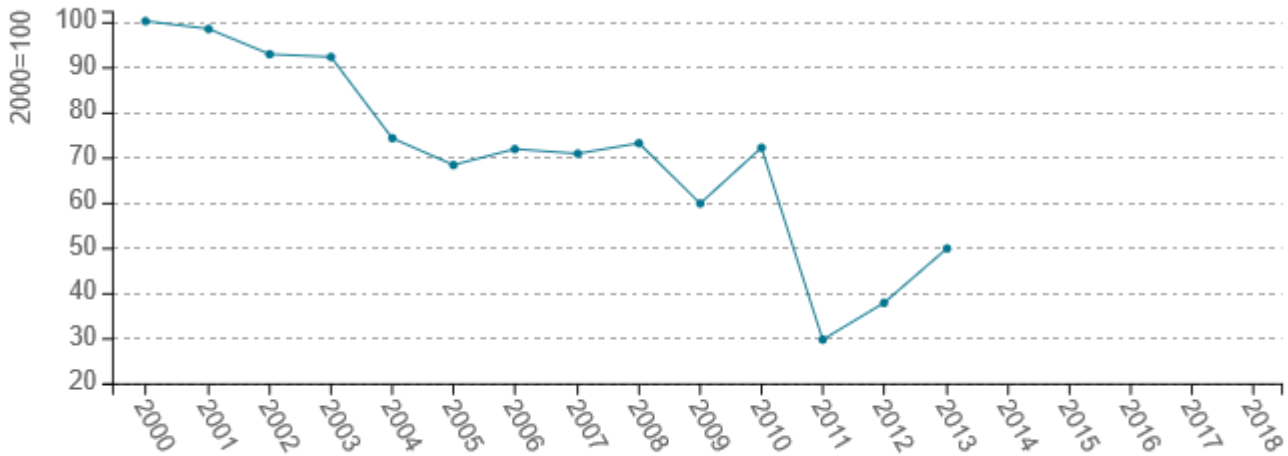

Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

The sole responsibility for the content of this document lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EASME nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein

Lai gan tērauda ražošana kopš 2014. gada ir ievērojami samazinājusies dēļ uzņēmuma darbības apturēšanas, tehnoloģiju pilnveidošana un nomaina iepriekšējā laika periodā samazināja enerģijas īpatnējā patēriņu uz saražoto produkcijas vienību.

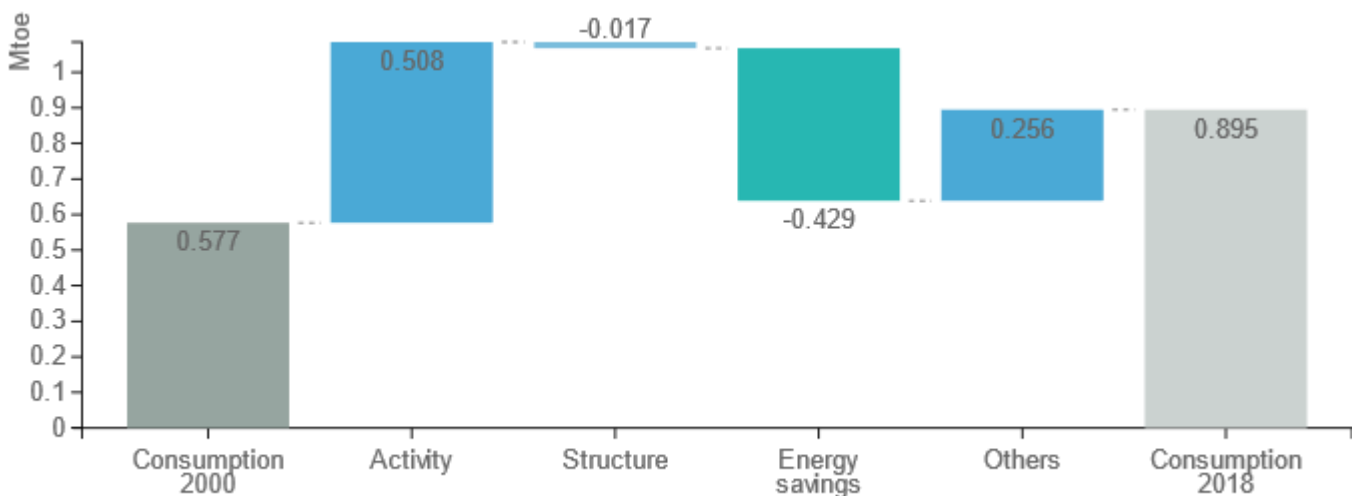
Figure 12: Unit consumption of steel (toe/t)

Source: ODYSSEE

Kopš 2000. gada enerģijas galapatēriņa rūpniecībā pieauguma (vidēji 2.5% gadā) virzītājspēki ir ražošanas pieaugums (0.51 Mtoe) un citi faktori (0.26 Mtoe). Šo faktoru ietekmi uz enerģijas patēriņa izmaiņām ievērojami samazināja sasniegtie enerģijas ietaupījumi (0.43 Mtoe), ko radīja uzlabojumi tehnoloģijās un procesos. Piecu enerģijas intensīvo nozaru patēriņa daļa kopējā apstrādājošās rūpniecības enerģijas patēriņā laika posmā 2000-2018. gadi ir samazinājusies par aptuveni 18 procentpunktiem.

Figure 13: Main drivers of the energy consumption variation in industry

Source: ODYSSEE

Energoefektivitātes veicināšanai rūpniecības sektorā tiek izmantots dažādu (investīciju atbalsts, normatīvie instrumenti, informācijas pasākumi) instrumentu un pasākumu kopums. ES Fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā atbalsts energoefektivitātes investīcijām apstrādes rūpniecības sektorā tiek sniegts nacionālo darbības programmu ietvarā. Savukārt valsts attīstības finanšu institūcija "ALTUM" piedāvā papildinošus finanšu instrumentus. Energoefektivitātes pasākumi rūpniecības sektorā ir nozīmīga "Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam" sastāvdaļa. Skat. arī Vispārējo sadaļu (Overview), kurā ir raksturota obligātā energauditu un energopārvaldības sistēmu ieviešana rūpniecības sektora lielajos uzņēmumos un lielajos elektrības patērētājos.

Table 4: Sample of policies and measures implemented in the industry sector

Measures	Description	Impact evaluation	More information available
Efektīvu energoresursu izmantošana un enerģijas patēriņa samazināšana un pāreja uz atjaunojamiem enerģijas resursiem apstrādes rūpniecības nozarē.	2010.-2015. gadu periodā energoefektivitātes paaugstināšanas investīciju līdzfinansēšana rūpniecības sektorā tika veikta Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (ienākumi no starptautiskās emisiju tirdzniecības atbilstoši Kioto protokola nosacījumiem) ietvarā. ES fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi tiek līdzfinansēti nacionālās darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" ietvarā (Kohēzijas fonda līdzfinansējums). Pasākumi ietver energoefektivitātes paaugstināšanu gan ražošanas ēkās un to inženiertehniskajās un apgaismojuma sistēmās, gan ražošanas tehnoloģijās un ražošanas procesus nodrošinošo blakusprocesu iekārtās, kā arī atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas pasākumus. Pasākumu paredzēts turpināt arī nākamajā, 2021-2027.gadu, plānošanas periodā.	Augsta ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1223
Investīcijas energoefektivitātes paaugstināšanai pārtikas ražošanas rūpniecības sektorā.	ES fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā līdzfinansējums investīcijām tiek sniegts nacionālās Lauku Attīstības Programmas ietvarā (ELFLA līdzfinansējums)	Vidēja ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1226
ALTUM programmas	Valsts attīstības finanšu institūcija "ALTUM" piedāvā papildinošus pasākumus iepriekš norādītajām energoefektivitātes paaugstināšanas programmām, piemēram, granti energoauditu veikšanai (skat.pasākumu IND-LV3896), zaļo obligāciju emisiju aizdevumi uzņēmumu energoefektivitātei (IND-LV3877), un citas programmas	Augsta ietekme	https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/3877

<p>Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi kompleksas atbalsta programmas MVU ieguldījumiem ietvarā</p>	<p>ES fondu 2014.-2020.gadu plānošanas periodā īstenotā pasākuma mērķis ir veicināt apstrādes rūpniecības MVU paplašināšanos un jaunu MVU veidošanos, līdzfinansējot industriālo telpu izveidi vai rekonstrukciju reģionos (ERAF līdzfinansējums). Investīcijas energoefektivitātes paaugstināšanā ir viena no atbalstītajām aktivitātēm.</p>	<p>Vidēja ietekme</p>	<p>https://www.measures.odyssee-mure.eu/energy-efficiency-policies-database.html#/measures/1230</p>
--	---	-----------------------	--

Source: MURE

